

به نام خدا

جلسه سوم درس حقوق تجارت

دانشجویان ترم یک رشته حسابداری

۱-۵- **شرکت تجاری:** سازمانی است بین دو یا چند نفر که در آن هر یک از شرکاء سهمی به صورت نقد یا جنس یا کار خود در بین می گذارند تا مبادرت به عملیات تجاری نموده و منافع و زیان های حاصله را بین خود تقسیم کنند. قراردادی که ما بین شرکاء منعقد می شود به عنوان اساس شرکت است که البته بعد از تاسیس شرکت، با پیدا کردن شخصیت حقوقی، شرکت تجاری از قواعد و اصولی پیروی می کند که ممکن است با قرارداد اولیه متفاوت باشد. به همین جهت گفته می شود که شرکت های تجاری دارای استقلال هستند و تابع اراده کامل شرکاء نمی باشند. (شخصیت حقوقی مستقل دارند.)

انواع شرکت های تجاری: مطابق ماده ۲۰ قانون تجارت شرکت های تجاری بر هفت قسم است:

۱- شرکت سهامی ۲- شرکت با مسولیت محدود ۳- شرکت تضامنی ۴- شرکت مختلط غیر سهامی ۵- شرکت مختلط سهامی ۶- شرکت نسبی ۷- شرکت تعاونی تولید و مصرف. "هفت شرکت فوق را می توان در یک تقسیم بندی اولیه به دو دسته عمده شرکت های سرمایه و شرکت های اشخاص تقسیم نمود.

الف) شرکت سرمایه ای: شرکتی است که در آن سرمایه نقش اصلی را دارد. اهمیت سرمایه و مسولیت شرکاء مهم ترین ویژگی آن است. دو نوع شرکت سهامی و با مسولیت محدود شرکت های سرمایه ای هستند.

ب) شرکت اشخاص: آن دسته از شرکت های تجاری هستند که در آن ها شخصیت شرکاء بیشتر از سرمایه آن ها اهمیت دارد و شرکاء به اعتبار شخصیت شان شریک شرکت محسوب می شوند. غیر از دو شرکت سهامی و با مسولیت محدود (که سرمایه ای هستند) سایر شرکت های تجاری از شرکت های اشخاص به شمار می روند که عبارتند از شرکت تضامنی، نسبی، مختلط سهامی، مختلط غیر سهامی و شرکت تعاونی.

شرکت سهامی: شرکتی است که مهم ترین ویژگی آن تقسیم سرمایه شرکت به سهام می باشد و شرکا به عنوان سهامدار شرکت شناخته می شوند. مسولیت صاحبان سهام محدود به مبلغ اسمی سهام آن هاست. شرکت سهامی شرکت تجاری محسوب می شود حتی اگر موضوع فعالیتش عملیات تجاری نباشد. مهم ترین مباحث مربوط به شرکت های سهامی را در ادامه بررسی می کنیم:

۱- انواع شرکت سهامی: شرکت سهامی دو نوع است: سهامی عام و خاص.

شرکت سهامی عام: شرکت های سهامی که موسسین آن ها قسمتی از سرمایه شرکت را از طریق فروش سهام به مردم تامین می کنند.

شرکت سهامی خاص: شرکت های سهامی که سرمایه آن، فقط توسط موسسین شرکت تامین می شود.

مهم ترین تفاوت های شرکت سهامی عام و خاص عبارتند از این که: در سهامی خاص، تمام سرمایه شرکت در موقع تاسیس منحصرأ توسط موسسین تامین می شود؛ اما در سهامی عام موسسین قسمتی از سرمایه شرکت را از طریق فروش سهام به مردم تامین می کنند. تعداد شرکا در سهامی عام و خاص به ترتیب حداقل پنج و سه نفر است. حداقل سرمایه لازم برای تشکیل شرکت سهامی عام پنج میلیون ریال و برای سهامی خاص یک میلیون ریال است. در موقع تاسیس شرکت سهامی عام، موسسین باید ۲۰ درصد سرمایه شرکت را تعهد و ۳۵ درصد از مبلغ تعهد شده را در حسابی به نام شرکت در شرف تاسیس نزد یکی از بانک ها بگذارند. در سهامی خاص باید کلیه سرمایه توسط موسسیت تعهد شده و ۳۵ درصد آن نقدا پرداخت شود. امضای طرح اساسنامه در شرکت سهامی عام توسط سهامداران و در سهامی خاص توسط موسسین انجام می شود.

۲- تاسیس شرکت سهامی: برای تاسیس شرکت سهامی (عام و خاص) به کسب مجوز از دولت نیازی نیست، بنابراین همه اشخاص جز بیگانگان می توانند شرکت سهامی تاسیس کنند. موسسین سهامی عام، باید پس از تامین سرمایه لازم، اظهارنامه ای را تهیه و تنظیم کنند و به همراه طرح اساسنامه شرکت و طرح اعلامیه پذیره نویسی سهام که به امضا کلیه موسسین رسیده است، به اداره یا دایره ثبت شرکت ها یا در

صورت عدم وجود آن به اداره ثبت اسناد و املاک محل تسلیم نمایند. مرجع ثبت شرکت ها پس از مطالعه اظهارنامه و ضمیمه آن و تطبیق آن با قانون، اجازه انتشار اعلامیه پذیره نویسی را صادر خواهد کرد. برای تاسیس سهامی خاص، فقط تسلیم اساسنامه و اظهارنامه مشعر بر تعهد کلیه سهام و گواهی بانک حاکی از تادیه ۳۵ درصد سرمایه نقدی و تمام سرمایه غیرنقدی به مرجع ثبت شرکت ها کافی است.

۳- پذیره نویسی سهام: پذیره نویسی عمل حقوقی است که به موجب آن شخصی تعهد می کند با تامین قسمتی از سرمایه شرکت سهامی عام در حدود مبلغ آورده شده در شرکت سهامی عام شریک شود. پذیره نویسی برای پذیره نویس هم ایجاد تعهد می کند و هم ایجاد حق.

۴- اساسنامه شرکت: در شرکت سهامی (عام یا خاص)، اساسنامه که مواد آن از طرف شرکت و ارکان آن لازم الرعایه است نشان دهنده مقررات، طریقه عمل و اختیارات و وظایف اعضا شرکت، هیات مدیره، مجامع عمومی و بازرسان است. امضا ورقه تعهد سهم به خودی خود مستلزم قبول اساسنامه شرکت و تصمیمات مجامع عمومی صاحبان سهام است.